

SPRAWOZDANIA

40 SYMPOZJUM
ZORGANIZOWANE PRZEZ SEKCJĘ PSYCHOLOGII
PRZY KOMISJI NAUKI WIARY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI NA TEMAT:
„PSYCHOLOGICZNO-PASTORALNE ASPEKTY SAKRAMENTU ŚWIECIEŃ”
(Olsztyn, 7-9 września 2008)

W dniach od 7 do 9 września 2008 roku odbyło się 40 Sympozjum Sekcji Psychologii przy Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski pt: „Psychologiczno-pastoralne aspekty sakramentu święceń”. Sympozjum odbyło się w Wyższym Seminarium Duchownym Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie. Było to już kolejne Sympozjum, zorganizowane przez tę Sekcję Psychologii, a celem było pochylenie się nad istotnymi zagadnieniami dotyczącymi współczesnego kapłana oraz formacji seminaryjnej. Formacja kapłańska nie kończy się w momencie zakończenia studiów seminaryjnych i podjęcia pracy, ale trwa nadal i wymaga indywidualnego wysiłku osoby konsekrowanej. Wysiłek ten powinien zmierzać w kierunku budowania dojrzałej osobowości zdolnej do refleksji i twórczego bycia. Na drodze tej, z całą pewnością, pojawiać się będą różne trudności, kryzysy, wewnętrzne niepokoje i rozdarcia, którym należy się nie tylko przeciwstawić, lecz umiejętnie nimi pokierować ku pełniejszemu rozwojowi.

Uroczystego otwarcia Sympozjum dokonał ks. Prof. dr hab. Henryk Krzysteczko, przewodniczący Sekcji Psychologii przy Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski. Witając wszystkich uczestników, złożył życzenia owocnej pracy i wspólnego ubogacenia się wiedzą. Ciepłe i bardzo miłe słowa do uczestników sympozjum skierował – w czasie liturgii Mszy św., która rozpoczynała to Sympozjum – Ks. Biskup dr Jacek Jezierski, dziękując uczestnikom za możliwość intelektualnego zmierzenia się z zagadnieniami dotyczącymi życia konsekrowanego.

Na całość Sympozjum składało się pięć sesji, z których każda obejmowała cztery wystąpienia prelegentów z różnych ośrodków naukowych, m.in. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Papieskiego Wydziału Teologicznego w Krakowie czy też z Wydziałów Teologicznych: Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz licznej grupy wykładowców z różnych Wyższych Seminarium Duchownych. Wśród prelegentów były również osoby czynnie pracujące w psychoterapii, również terapii osób konsekrowanych czy kandydatów do kapłaństwa.

Tematyka poszczególnych wystąpień była różnorodna, bogata, inspirująca i twórcza. Wymagała odpowiedniego przygotowania, zaangażowania i pokazania ważnych wniosków, które mogłyby wspomóc formację do życia konsekrowanego oraz ubogacić permanentną formację kapłańską. Dlatego też, praca na poszczególnych sesjach nie ograniczała się jedynie do wystąpienia prelegenta, ale była oparta również na dyskusji, twórczej polemice, wyrażaniu własnych opinii i refleksji. Właśnie ta formuła polemiki i dyskusji oraz brak wyraźnego pośpiechu, który bardzo często jest udziałem wielu konferencji i sympozjów, pozwolił na interesujące spostrzeżenia i wnioski.

Tematy wystąpień na poszczególnych sesjach były następujące: *Rozwój jako integralny element życia kapłańskiego i konsekrowanego* (ks. dr Dariusz Buksik), *Postawy parafian wobec duszpasterza* (ks. prof. dr hab. Henryk Krzysteczko), *Portret psychologiczny kandydatów do kapłaństwa* (ks. dr Andrzej Jagiełło), *Psychospołeczne kryteria dojrzałości do celibatu i stanu duchownego* (ks. prof. dr hab. Czesław Cekiera), *Preferencje interpersonalne kandydatów do kapłaństwa* (dr Wacław

Srebro), *Typy charakteru i ich korelaty osobowościowe u kleryków* (ks. prof. dr hab. Zenon Uchnast), *Test Szondiego w badaniach psychologicznych kandydatów do kapłaństwa – szanse i zagrożenia* (ks. dr Bronisław Grulkowski), *Kapłan dla wspólnoty czy wspólnota dla kapłana? Badania indywidualizmu i kolektywizmu wśród kleryków* (ks. dr Paweł Łobaczewski), *Postawy wobec badań psychologicznych u kleryków* (s. dr Beta Zarzycka, ks. dr Andrzej Masłowski), *Psychologiczne konsekwencje wychowania w rodzinie z problemem alkoholowym. Jak pomagać – sesje terapeutyczno-rozwojowe dla kleryków DDA* (mgr Maria Pawłowska), *Przeżywanie kryzysów w okresie formacji seminaryjnej* (o. dr Borys, J. Soiński), *Psychologiczne uwarunkowania kryzysów kapłańskich* (ks. prof. dr hab. Marian Wolicki), *Kryzysy rozwojowe w życiu kapłana* (ks. dr Zdzisław Golan), *Zespół wypalenia u kapłanów (w świetle koncepcji utraty sił)* (ks. dr Artur Radacki), *Zespół wypalenia u osób duchownych w świetle koncepcji Maslach* (s. mgr Władysława Krasicyńska), *Odejsia z kapłaństwa. Próba analizy problemu* (ks. dr Michał Studnik), *Kapłan XXI wieku – administrator czy apostoł?* (ks. dr Franciszek Głód).

Wszystkie wymienione tematy oraz zakres podejmowanych polemik są dowodem na potrzebę szerokiej dyskusji w gronie wykładowców i odpowiedzialnych za formację kapłańską. Wśród wielu wystąpień przebija się jedna istotna i niezwykle ważna myśl ukazująca, że rozwój człowieka trwa przez całe życie. Dla osoby konsekrowanej, przez fakt zbliżania się do Boga, rozwój ten winien być aktywny i twórczy. Jednocześnie podkreślano, że rozwój powinien być zintegrowany, a będzie taki wówczas, gdy osoba będzie gotowa do działania w relacjach interpersonalnych, społecznych oraz będzie zdolna do ciągłej samorealizacji. Bowiem współczesna wspólnota parafialna potrzebuje kapłana, którego będzie cechować radość z powołania, autentyczność relacji, posiadanie wiedzy, otwartość na nowe idee, wyrozumiałość i uczynność.

Należy sobie również uświadamiać, że psychologiczne narzędzia badawcze coraz pełniej i lepiej mogą być wykorzystane w doborze kandydatów do stanu duchownego. Oczywiście, nie mogą być one jedynym kryterium, ale powinny być uwzględniane. W badaniach, jak podkreślał prof. Czesław Cekiera, pomocne są standardowe metody pomiaru różnych cech osobowych, systemu wartości czy postaw interpersonalnych kandydata. W rozwoju kandydata do kapłaństwa powinno się zmierzać do ukształtowania wartości humanistycznych, religijnych i duchowych. Należy również pamiętać, że badania psychologiczne mają za cel jak najlepsze wykorzystanie potencjału rozwojowego kandydata do kapłaństwa.

Szereg wystąpień oraz dyskusji skupiła się w dużej mierze na zagadnieniach kryzysu w kapłaństwie, problematyce odejść, czy – tak powszechnie opisywanemu dzisiaj w literaturze psychologicznej – zagadnieniu wypalenia zawodowego, które – jak pokazali prelegenci – dotyczy także osób konsekrowanych. Przyczyny kryzysów kapłańskich są zróżnicowane i czasami trudne do uchwycenia. Kryzysy kapłańskie mogą rodzić się z sytuacji zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Mogą być niezależne od postawy kapłana i jego życia, ale mogą też być takie, które są wywołane przez samego kapłana. Kryzysy mogą wypływać z kryzysów tożsamości, dojrzałości osobowościowej, kryzysów moralnych i wielu innych. Jedno jest jednak pewne, że każdy kryzys może być rozwiązany i najlepiej, by przybrał on formę pozytywną zmierzającą do dalszego i pełniejszego rozwoju własnej osobowości.

Całość sympozjum zakończyły wybory nowego zarządu Sekcji Psychologii przy Komisji Nauki Wiary Konferencji Episkopatu Polski. Należy wyrazić nadzieję, że działalność Sekcji Psychologii przyczyni się do coraz lepszego rozumienia i wykorzystywania osiągnięć psychologii nie tylko w gremiach naukowych, ale może przede wszystkim w różnych grupach pomocy psychologicznej powstających na terenie Kościoła lokalnego. Będzie to istotny wkład w pomoc ludziom, którzy aktywnie uczestnicząc w życiu Kościoła pragną też otrzymywać fachową i rzetelną pomoc w chwilach trudnych wyborów, kryzysów, problemów związanych z wychowaniem dzieci lub też pomoc w umiejętnym rozwiązywaniu konfliktów powstających w małżeństwie.

Ks. Dariusz Buksik, SDB
Instytut Psychologii UKSW, Warszawa